

Jurjen Beumer

Langs toeristische fietspaden kom je ze wel eens tegen, de zogenaamde 'blik'vangers'. Het zijn grote, ronde netten die pal langs het fietspad geplaatst zijn en waar je al fietsend je afval in kunt gooien. Blikjes - vandaar *blikvanger* -, papier, etensresten en wat al niet meer. De benaming is verrassend inventief en de plaatsing van deze vangnetten is een creatieve vondst. Je hoeft niet van de fiets af te stappen als je je zakken wilt legen en de afvalopvang voorkomt dat zwerfvuil de natuur gaat ontsieren.

Toen ik voor de eerste keer langs zo'n blikvanger fietste, moest ik aan de kerk denken, vooral aan het diaconale werk van de kerken. De kerk als blikvanger - dat is een kerk die een vangnet is voor mensen in nood. Mensen in nood die zich afgedankt voelen en weggeworpen worden als oud vuil. 'Ik ben vandaag tien jaar dakloos', zei Eef deze week tegen me, 'ik leef nog, maar of ik ooit nog een eigen dak boven mijn hoofd zal hebben?' De dag ervoor was hij voor de zoveelste keer zwaar gedrogeerd afgevoerd naar een ziekenhuis. Eef is een bejaarde junk. Met een aantal instanties in de stad proberen we een soort huis voor deze verslaafde zwervers te creëren. De kerk als blikvanger - dat is een kerk die langs de paden van het leven staat en opvang biedt aan mensen die in het afvalputje van de samenleving zijn terecht gekomen. Er is veel werk te verrichten langs de wegen en de paden van onze steden en de dorpen. Wie alleen maar over de snelweg raast, ziet aan de 'noodduftigen' voorbij. De kerk staat als vanouds langs de heirbanen van het leven, als een letterlijke blikvanger. Ze komt in de benen en gaat 'naar de gewonde mens toe, giet olie en wijn over de wonden en verbindt ze.' (Lucas 10,34) Talloos zijn de wonden die wij mensen oplopen. Ik denk dat iedereen altijd op zoek is naar een *blikvanger*.

De concrete, diaconaal-maatschappelijke zorg voor mensen in nood is de basis waarop het kerkelijk handelen rust. Maar bij zorg hoort ook aandacht. Aandacht verstevigt de zorg en omringt de concrete zorg met liefde. Aandacht is letterlijk 'denken aan'. Ik heb behoefte aan een blikvanger die aan mij denkt, die voor mij bidt, die mij ziet en *mijn blik vangt*. Iemand die mij in de ogen ziet en de pijnen en vreugden in mijn ógen-blik ontdekt. Ook in deze zin is de kerk blikvanger. Ze is een oog-specialist, die getraind is in zien, die steeds meer en beter leert kijken door de ogen van de Ander. 'Je kijkt wel naar me', zei Tinie deze week tegen me, 'maar je ziet me niet, je ziet me dan in feite niet staan.' Ik ontweek haar blik, want ze had gelijk. In de leerschool van het geloof moeten we steeds weer terug naar de eerste klas, om daar de grondbeginselen van het zien te leren. Onze blik wordt dan opnieuw gescherpt. 'Ik hef mijn ogen op naar de bergen, vanwaar zal mijn hulp komen? (Psalm 121,1) De kerk als blikvanger is een opticien die onze brillenglazen slijpt op sterkte van de ogen van onze Schepper. Nu gaan óns de ogen open! Nog nooit kleurde het leven zo schoon. We zien Eef, Tinie en al die anderen in een ander daglicht, alsof de schepping opnieuw begon. Zoals het naakte paar in die eeuwenoude tuin staan we nog wat beschaamd terzijde. Stap voor stap echter voegen we ons in en sluiten ons bij hen aan, bij de laatsten die vanaf nu de eersten zijn. De Ander liet ons zien dat er uiteindelijk geen twee soorten mensen zijn. Wij rijken, bekeerd door de armen, door de kleinen in het komende Rijk van God. Dat wij nooit vergeten vol compassie hun blik op te vangen.

Nu het basiswerk van de *blikvanger* én het wegwerk van de *blikvanger* in volle uitvoering is, gebeurt er iets wonderlijks, nu wordt de kerk waarvoor ze bedoeld is. Ze wordt *blikvanger* in de betekenis die in onze taal aan dit woord gegeven wordt. Ze valt op, niet om dat ze opvallend wil zijn, maar omdat haar woorden en daden zeggings- en daadkracht hebben gekregen. Het roezemoest in de stad, het gonst rond dat in onze ziellose tijden dáár 'ter kerke' aan bezieling gewerkt wordt. Het gerucht gaat dat je dáár voeding krijgt aangereikt zonder houdbaarheidsdatum. Niet betweterig of met rumoerige tamtam, maar in dialoog en gesprek wordt gezocht naar wat mensen bindt en verbindt. Degenen die hun weg erheen vinden, aarzelend nog, schuiven aan bij hen die bleven. De blijvers kijken hen niet kerkvreemd weg, maar heten hen welkom. Was de blijver innerlijk niet evenzeer weggelopen als

de afhaker? Langzaam komt de ware betekenis van 'de kerk als blikvanger' in zicht als gelezen wordt: 'Jullie zijn het licht in de wereld. Een stad die boven op een berg licht kan niet verborgen blijven.' (Matteüs 5,14) Nee, natuurlijk niet. Waar mensen elkaar bezielen en elkaars blik willen vangen, waar mensen zich inzetten voor vrede en recht, dáár wordt God weerkaatst. Gezegend zijn we, omdat er Eén is die deze blik van de Eeuwige weerspiegelt, onze Blikvanger.